

הקואליציה למאבק בתאונות בניין

קו לעובד; ארגון העובדים מען; רופאים לזכויות אדם; האגודה לזכויות האזרח בישראל; המכון לאחריות תאגידית; הקליניקות המשפטיות – אוניברסיטת חיפה
בפייסבוק: www.facebook.com/groups/1055757771123923

מוגש ליו"ר וחברי ועדת העבודה, הרווחה והבריאות לקראת ישיבת הוועדה ביום 9.2.2016

נייר עמדה – המלצות דחופות ליישום מיידים במאבק בתאונות עבודה בענף הבניין

כתבו: עו"ד גדיר ניקולא – קו לעובד
הדס תגרי, מנהלת הקואליציה

תוכן עניינים

- 1-----תמונת מצב עדכנית
- 2-----המלצות לפתרונות דחופים
- 3-----הרקע להמלצות
- 3-----א. אי-חשיפת מידע ונתונים אודות תאונות
- 4-----ב. טיפול לקוי לאחר תאונות
- 5-----ג. טיפול המשטרה והפרקליטות בתיקים הפליליים בגין תאונות קשות וקטלניות
- 6-----ד. מחסור במפקחים ובחוקרים במינהל הבטיחות התעסוקתית

תמונת מצב עדכנית

על פי הנתונים שנאספו על ידי הקואליציה למאבק בתאונות בניין,¹ בחודש ינואר 2016 בלבד נהרגו 6 עובדי בניין בתאונות עבודה, ו-19 עובדים לפחות נפצעו קשה בתאונות עבודה בבניין. מאז ישיבתה הקודמת של ועדה נכבדה זו (ביום 15.12.2016 – קרי לפני פחות מחודשיים), נהרגו לכל הפחות 10 עובדי בניין ונפצעו קשה עשרות.

בשלושת החודשים האחרונים, מאז תחילת חודש נובמבר 2015, נהרגו לכל הפחות 18 עובדים בענף הבניין. על פי נתונים שנמסרו בשבוע שעבר ממינהל הבטיחות התעסוקתית במשרד הכלכלה, שנת 2015 גבתה 35 קורבנות מקרב עובדי הבניין. הנתונים הרשמיים אינם כוללים הרוגים ופצועים בתאונות בניין בשטחים שבשליטת ישראל בגדה המערבית / אזור יהודה ושומרון.² על פי הנתונים הרשמיים, בישראל נהרגים כ-11 עובדים מקרב כל 100,000 עובדים בבניין. נתון זה מצביע על שיעור היפגעות של עובדי בניין בישראל שהוא גדול פי 7 מזה של עובדים בבריטניה למשל; זוהי עדות קשה לרמת הבטיחות הירודה ביותר באתרי הבניין בישראל.³

על רקע מותם ופציעתם היומיומיים של עובדי בניין בתאונות עבודה, יתמקד נייר עמדה זה בראש ובראשונה בהצגת המלצות לפתרונות דחופים, אשר יש צורך וניתן ליישם באופן מייד, לקידום בטיחות העובדים, שיוצגו מייד בפתח המסמך. בהמשך נסקור בקצרה את הרקע להמלצות אלה, רקע שמקורו במידע שאספנו בתקופה האחרונה. נייר עמדה מפורט של הקואליציה הוגש ביום 14.12.2015 לקראת הדיון הקודם שהתקיים בוועדה.⁴

כפי שכבר ברור לחברי הוועדה הנכבדים כמו לשאר הארגונים המעורבים בפתרון בעיית הבטיחות בענף הבניה, פתרון מקיף ואפקטיבי לבעיה יחייב התגייסותם של כמה רשויות וגופי שלטון, והוא ידרוש מגוון רחב של החלטות ושינויים, החל מהפניית משאבי כוח אדם ותקצוב נאותים, וכלה בתיקוני חקיקה ובגיבוש נהלי בטיחות הולמים.

הקואליציה למאבק בתאונות בניין

קו לעובד; ארגון העובדים מען; רופאים לזכויות אדם; האגודה לזכויות האזרח בישראל; המכון לאחריות תאגידית;

הקליניקות המשפטיות – אוניברסיטת חיפה

בפייסבוק: www.facebook.com/groups/1055757771123923

המלצות לפתרונות דחופים

פרסום מידע על תאונות קטלניות וקשות ועל חקירות פליליות בגינן

1. **פרסום מידע על תאונות קטלניות וקשות:** פרסום מיידי, מכאן ואילך, של כל מקרה מוות ופציעה קשה של עובדי בניין, לרבות הודעה מיידיית על פטירתם של פצועים. המידע שיפורסם יכלול לכל הפחות: מועד התאונה, מקום התרחשותה, שם ההרוג (במקרה מוות), שם הקבלן המבצע באתר, ותיאור ראשוני של צורת התאונה, ונסיבותיה ככל שניתן לפרסמן. פרסום רטרואקטיבי הדרגתי של נתונים אלה לתקופות שהחל מ-1.1.16, לשנת 2015 ולשנים 2012-2014 – בתוך שבועיים ימים ועד 3 חודשים מיום הדיון בוועדה, תוך עדכון הוועדה במידע.

אחריות ביצוע: מיהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית במשרד הכלכלה ומשטרת ישראל.

2. **פרסום דבר קיומן או אי קיומן של חקירות פליליות בדבר תאונות קטלניות וקשות וסטטוס החקירה וכתב האישום, אם הוגש:** ביחס לכל אחת מהתאונות הקטלניות והקשות שהתרחשו, כאמור בסעיף 1 לעיל, ובלוח זמנים דומה, יפרסמו **משטרת ישראל ופרקליטות המדינה** את הנתונים הבאים: האם נפתחה חקירה פלילית (ואם כן – תוך ציון מספר התיק); מהו סטטוס החקירה, לרבות האם הומלץ להגיש כתב אישום; האם הוגש כתב אישום; אם לא הוגש כתב אישום – הנימוקים לכך; ואם הוגש כתב אישום – האם הוכרע הדין ומהי הכרעת הדין, ואם הורשע הנאשם – מהו עונשו.

אחריות ביצוע: מידע זה יימסר ממשטרת ישראל למינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית, וגורם זה יעמיד מידע זה לרשות הציבור.

טיפול משטרת ישראל ומינהל הבטיחות התעסוקתית בתאונות קשות וקטלניות

3. **פתיחת חקירה ממצה על ידי משטרת ישראל:** משטרת ישראל תגיע במהירות האפשרית לכל אתר בנייה בו התרחשה תאונה קטלנית או קשה⁵ תסגור את האתר כולו לעבודה באופן מיידי, תפתח בחקירה פלילית יסודית בשיתוף עם חוקרי ומפקחי משרד הכלכלה – ולא תאשר כניסה לאתר אלא לאחר שהחליטה כי לא יהיה בכך כדי לפגוע בחקירה. משטרת ישראל תגיש לפרקליטות המדינה דו"ח סיכום חקירה בכל מקרה של תאונה קטלנית וקשה, במטרה לבחון ההצדקה להגשת כתב אישום בגין גרם מוות / פציעה ברשלנות.

אחריות ביצוע: אגף החקירות, משטרת ישראל.

4. **כאמור לעיל, אתר שבו התרחשה תאונה קשה או קטלנית ייסגר לעבודה. הסגירה תהא בצו של מינהל הבטיחות התעסוקתית, ותימנע פתיחתו לעבודה עד לאחר שבוצעה על ידי המינהל בדיקה יסודית של תנאי הבטיחות באתר כולו, לרבות בדיקה פרטנית של רמת ההכשרה של העובדים, נהלי העבודה באתר והמתקנים בו. האתר ייפתח לעבודה רק לאחר שאישר מפקח אזורי או סגנו כי האתר בטוח לעבודה.**

אחריות ביצוע: משרד הכלכלה.

הגברה דרמטית של האכיפה ושל משאבי הפיקוח וקביעת תקנים למשרות פיקוח

5. **משרד הכלכלה יגיש בתוך זמן קצר תוכנית המציגה כיצד בדעתו להגדיל באופן מיידי ודרמטי את מספר משרות המפקחים על אתרי הבנייה (העומד כיום על 17), וכן את המשאבים העומדים לרשותם לרבות רכבים, וכן את משרות החוקרים במשרד. תוכנית זאת תכלול, בין היתר, את המרכיבים הבאים:**

- איוש 3 משרות פיקוח במחוז ירושלים, המאוייש כיום על ידי מפקח אחד בלבד (!)
- פירוט תוכנית לאיוש מיידי של תקנים לא מאויישים העומדים על 24, על פי המידע שנמסר מהמשרד.
- שיפור תנאי ההעסקה הירודים של מפקחים ושל חוקרים, והקצאת רכבים כמספר המפקחים.
- פירוט תוכנית דומה לאיוש משרות חוקרים במחלקת האכיפה והחקירות במשרד הכלכלה.
- **משרד הכלכלה יקבע קריטריונים ברורים ושקופים לקביעת מספר התקנים הדרוש של מפקחים ושל חוקרים המופקדים על ענף הבנייה, לשם ביצוע מיטבי של פעולות פיקוח ואכיפה, בשים לב למספרם של העובדים בענף הבניין ולמספר אתרי העבודה המוכרזים והפיראטיים, תוך התייחסות לאזורים גאוגרפיים. קריטריונים אלו ייקבעו לאחר השוואה עם מצב הדברים במדינות מתוקנות בהקשר זה.**

אחריות ביצוע: משרד הכלכלה.

הקואליציה למאבק בתאונות בניין

קו לעובד; ארגון העובדים מען; רופאים לזכויות אדם; האגודה לזכויות האזרח בישראל; המכון לאחריות תאגידית; הקליניקות המשפטיות – אוניברסיטת חיפה
בפייסבוק: www.facebook.com/groups/1055757771123923

הרקע להמלצות

א. אי-חשיפת מידע ונתונים אודות תאונות – מינהל הבטיחות התעסוקתית במשרד הכלכלה

אחת הבעיות המרכזיות בה נתקלנו כארגונים המבקשים לקדם את הטיפול בבעיית הבטיחות בענף הבנייה, היא קיומו של איפול על המידע בנושא מצד רשויות המדינה ובראשן מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית במשרד הכלכלה. מדובר בעיקר במידע אודות תאונות העבודה הקטלניות ותאונות קשות אחרות המתרחשות באתרי הבנייה. **מידע בסיסי ביותר כמו שמות הקורבנות, שמות האתרים בהם התרחשו תאונות העבודה, שמות הקבלנים המבצעים, ו/או נסיבות התאונות, מוסתר מעיני הציבור.**

פנייה של 'הקואליציה למאבק בתאונות בניין' מיום 21.12.2015 למינהל הבטיחות בבקשה כי יפרסם ויביא לידיעת הציבור באופן מיידי ושוטף פרטים בסיסיים שכאלה, בכל מקרה של תאונת בניין קטלנית או קשה אחרת המתרחשת בענף, לא נענתה עד היום. כך גם בקשת הקואליציה לקבל מידע אודות תאונות עבודה שהתרחשו בשנת 2015 ואחורה.

גם דרישתו של חה"כ דב חנין לקבל רשימה של שמות ההרוגים לשנת 2015 נדחתה על ידי משרד הכלכלה ומינהל הבטיחות, מהנימוק התמוה כי *'על פי הנחיות משפטיות, אנו מנועים מלפרסם את שמות ההרוגים בתאונות העבודה וזאת משיקולים של מניעת פגיעה בפרטיות וכן על מנת שלא לפגוע בהליכי החקירה של משטרת ישראל. לפיכך, במידת הצורך, יש להפנות את הבקשה למשטרת ישראל, הגורם המוביל את החקירה ומהווה את הגורם המוסמך לתת פרטים לגבי התיק'*.⁶

קשה להביא דוגמה הממחישה טוב יותר את שקיפותם של קורבנות ענף הבנייה מזו המשתקפת בתשובה המצוטטת לעיל של משרד הכלכלה. במצב תקין רשות שלטונית המופקדת על בטיחותם של עובדים היתה פועלת ללא לאות לשם חשיפת הציבור לשמות ולפנים של קורבנות תאונות העבודה – כפי שקורה ביחס לקורבנות הקטל בכבישים. חשיפה כזו מעניקה כבוד לקורבנות שלא נותרו מספרים בלבד, ובמקביל חושפת את הציבור למחיר היקר שגובות תאונות העבודה, ותורמת להעלאת מודעות הציבור והתגייסותו לשם פתרון הבעיה. חשיפה זו מגבירה גם את המודעות ואת הזהירות של הקבלנים עצמם.

חסימת המידע והנתונים הבסיסיים אודות תאונות העבודה המתרחשות באתרי הבנייה, מלבד היותה תורמת לאדישות הציבורית סביב העניין, מונעת אפשרות מעקב ופיקוח ציבורי אחרי פעילות הרשויות המופקדות לטפל בסוגיה ואחרי ההליכים שנקטו או שלא, בעקבות אותן תאונות; וכמו גם מונעת את הבנת מאפייניהן של תאונות הבניין על מנת להבטיח מענה ציבורי מיטבי לבעיה.

הקואליציה למאבק בתאונות בניין

קו לעובד; ארגון העובדים מען; רופאים לזכויות אדם; האגודה לזכויות האזרח בישראל; המכון לאחריות תאגידית; הקליניקות המשפטיות – אוניברסיטת חיפה
בפייסבוק: www.facebook.com/groups/1055757771123923

ב. טיפול לקוי לאחר תאונות

במעקב אחרי מספר אתרי בנייה בהם התרחשו תאונות קשות של עובדים, שחלקן גבו קורבנות בנפש, הם נמצאו – יום למחרת התאונה – פתוחים ועובדים כאילו דבר לא קרה. כך היה באתר בנייה גדול בנשר, שנקרא 'פסגות אלון בנשר', שבו נפל עובד ביום 10.1.2016 מפיגום המצוי בגובה רב אל בור עמוק. לפי דיווחי חברות ההצלה והעיתונות, העובד נפל בשעה 16:30 וחילוצו תם בשעה 18:00 עם שברים פתוחים בגפיו, והוא הובהל לבית חולים רמב"ם. למחרת היום בשעה 08:00 לערך, התנהלה העבודה באתר הבניה כסדרה, כפי שתועד על ידינו.

למותר לציין, כי לא ברור כלל האם ביקרו פקחים וחוקרים מטעם מינהל הבטיחות באותו אתר הבניה שניתן כדוגמה, ובאם כן, כיצד הספיקו בין 18:00 בערב עד ל-08:00 בבוקר יום למחרת, לא רק לחקור את התאונה הקשה שהתרחשה אלא גם לבדוק את כללי ותנאי הבטיחות באתר בניה גדול ככזה, ולאפשר לו לפעול יום למחרת, מבלי לסכן את בטיחותם של שאר העובדים במקום.

בעקבות מקרה זה פנתה ביום 12.1.2016 'הקואליציה למאבק בתאונות בניין' למינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית, וביקשה כי **המינהל יפעל בדחיפות להבטחת תנאי הבטיחות באתרי בנייה בהן התרחשו תאונות קטלניות, ויאסור על עבודה באתרים אלה עד לאחר שתנאי הבטיחות בהם נבדקו באופן יסודי.**

במכתב פורטו נסיבות התאונה בנשר, וצוין, וכי מובן שלא היה סיפק בלוח הזמנים שתואר לקיים בדיקה מקיפה אודות תנאי הבטיחות באתר טרם שחודשה בו העבודה. במכתב ביקשנו לדעת האם ביקרו במקום מפקחי מינהל הבטיחות טרם שחודשה העבודה, ואילו פעולות נקטו להבטחת הבטיחות באתר. במכתב פורטו עוד פרטיהן של 22 תאונות קטלניות וקשות שהתרחשו בשבועיים וחצי שקדמו להגשת המכתב, והתבקש מידע לגבי פעולות הפיקוח שבוצעו.

מכתב זה לא נענה עד עצם היום הזה.

ביום ד' 27.1.2016, כשבועיים לאחר שנשלח המכתב, נהרג קאסם אבו ראס, בן 34 תושב עילוט, בנופלו לתוך פיר מעלית בעבודות בנייה הנערכות במרכז חורב ברח' פיק"א בחיפה על ידי חברת רום גבס (1997) חיפוי וקירוי בע"מ. למחרת היום בשעות הבוקר עבדו במקום כרגיל, במרחק מטרים ספורים מפיר המעלית אליו נפל המנוח, במה שעל פניו נראה כתוצאה של רשלנות.

גם בפן החקירתי הפלילי יש לדרוש כי כל אתר בו התרחשה תאונה קטלנית וקשה ייסגר באופן מיידי לכניסת כל אדם, עד לאחר שמוצתה באופן יסודי החקירה במקום. יש להדגיש כי חקירות ובדיקות, הן בפן הפלילי הצופה פני עבר והן בפן הבטיחותי הצופה פני עתיד, צריכות להתייחס למכלול תנאי הבטיחות באתר, ואינן יכולות להסתפק בבחינת השטח המצומצם בו התרחשה התאונה, שאין בו כדי ללמד על התמונה בכללותה.

הקואליציה למאבק בתאונות בניין

קו לעובד; ארגון העובדים מען; רופאים לזכויות אדם; האגודה לזכויות האזרח בישראל; המכון לאחריות תאגידית; הקליניקות המשפטיות – אוניברסיטת חיפה
בפייסבוק: www.facebook.com/groups/1055757771123923

ג. טיפול המשטרה והפרקליטות בתיקים הפליליים בגין תאונות קשות וקטלניות

ביום 3.12.2015, עוד קודם לדיון הקודם בוועדה, פנתה 'הקואליציה למאבק בעבודות בנין', ליועץ המשפטי לממשלה, הן בבקשה להתגייסותו להבטחת טיפול מיטבי בתיקי חקירה חשובים אלה, הן בבקשה לקבל מידע מפורט אודות טיפול הפרקליטות בתיקים פליליים בגין תאונות קשות וקטלניות. בין השאר ביקשנו לקבל העתק מדו"ח שנכתב ע"י עו"ד הדס פורר גפני מפרקליטות המדינה, אודות תיקים העוסקים בתאונות קשות וקטלניות בענף הבנייה ביחס לשנים 2006-2011, וכן בקשה לקבלת מידע מפורט נוסף אודות תיקים דומים ביחס לפרק הזמן החל משנת 2012 ואילך.

למעט הודעה כי מכתב זה הועבר לפרקליט המדינה, לא נענה מכתב זה עד עצם היום הזה.

במסמך מרכז המחקר של הכנסת בנושא תאונות עבודה בענף הבניין מיום 14.12.2015, נמסרו **נתוני משטרת ישראל** מהם עולה, כי בשנים 2010-2015 נפתחו 90 תיקי חקירה בגין גרם מוות ברשלנות, מתוכם הוגשו 11 כתבי אישום. זאת, מסך של 184 מקרי מוות מדווחים, דהיינו **בפחות ממחצית מקרי המוות המדווחים נפתחו כלל תיקי חקירה, ובכתשיעית בלבד מאלו שנפתחו הוגשו כתבי אישום.**

בעבירות של גרם חבלה חמורה ברשלנות נמסר באותו מסמך של מרכז המחקר של הכנסת מפי משטרת ישראל, כי **בשנים 2010-2015 נפתחו סך 87 חקירות ומתוכן הוגשו 11 כתבי אישום בלבד. וזאת, כאשר בכל שנה מתרחשות בהערכה זהירה מאד מאות תאונות קשות בענף הבניין.** מדובר בתאונות שתוצאותיהן בדרך כלל נכות קשה, ואין כל הבדל בינן לבין תאונות שהסתיימו במוות, בכל הנוגע לחשש שהתרחשותן היא תוצאה של רשלנות.

על פי נתונים שהובאו בכתבה בעיתון 'הארץ' מיום 7.2.2016, בעניינם של 6 מקרי המוות של עובדי בניין בחודש ינואר השנה – לא נפתחה ולו חקירה פלילית אחת. באותה הכתבה מצוטטת גבי ורדה אדוארדס, מנהלת מינהל הבטיחות התעסוקתית במשרד הכלכלה, באומרה כי מרבית התאונות הקטלניות בענף הבניין נגרמות בשל רשלנות ואי הקפדה על נהלי בטיחות מחייבים.⁷

נוכח זאת, ונוכח הנתונים המצביעים של שיעורי חקירה והגשת כתבי אישום כה נמוכים, עולה חשש כבד לאוזלת יד מוחלטת של מערכת אכיפת החוק.

בנוסף להמלצות שבהן פתחנו, הרי שכשלב ראשוני הכרחי יש לדרוש הגשת דו"חות מפורטים:

ממשטרת ישראל, הגשת דו"ח המפרט את הנתונים, ואת אופן טיפולה בחקירות בגין תאונות בניין קטלניות וקשות, לרבות מתן הסברים אודות השיעור הנמוך של החקירות הנפתח ביחס למקרי המוות והפגיעה הקשים, והצגת המלצות שלה לפעולה מיטבית בחקירות אלה;

מפרקליטות המדינה, הגשת דו"ח המציג את הנתונים אודות אופן התנהלות התיקים הפליליים מעת שהועברו לידיה על ידי המשטרה, לרבות מידע על הגשת כתבי אישום ופסקי הדין בתיקים, לרבות פירוט הקשיים בתיקים אלה, והצגת המלצות משלה לטיפול מיטבי בתיקים אלה באופן שיביא למיצוי הדין עם מי שברשלנותם הביאו לפגיעה בעובדים.

הקואליציה למאבק בתאונות בניין

קו לעובד; ארגון העובדים מען; רופאים לזכויות אדם; האגודה לזכויות האזרח בישראל; המכון לאחריות תאגידית; הקליניקות המשפטיות – אוניברסיטת חיפה
בפייסבוק: www.facebook.com/groups/1055757771123923

ד. מחסור במפקחים ובחוקרים במינהל הבטיחות התעסוקתית

מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית במשרד הכלכלה – הרשות המרכזית האחראית על אכיפת כללי הבטיחות והבריאות התעסוקתית – פועל מזה שנים במספר תקנים קטן ובתת-איוש משווע בשתי זרועותיו המרכזיות, מערך הפיקוח ומערך החקירה. כפי שנמסר על-ידי גבי ורדה אדוארס, ראש מינהל הבטיחות, בישיבת הוועדה הנכבדה מיום 15.12.2015, מאויישים כיום 17 תקנים בלבד של מפקחים המופקדים על אכיפת הבטיחות בענף הבנייה, שבאחריותם למעשה בין 12,000-13,000 אתרי בנייה (שאלו הם רק אותם אתרי בנייה המדווחים) בשנה. עוד נמסר על-ידי גבי אדוארס כי בשל אופי התפקיד, ובכללו תנאי השכר והעבודה הלא מעודדים, מתקשה המינהל באיוש תקנים פנויים, וכי קיימים כיום 24 תקנים של מפקחים שהם לא מאויישים. חשוב להדגיש כי לא ברור ולא פורט על-ידי גבי אדוארס כמה מתוך התקנים הלא מאויישים מיועד לתפקיד האכיפה בענף הבנייה.

אין כיום כל מדד ו/או קריטריונים לקביעת מספר התקנים של פקחים הדרוש לשם טיפול נאות בבטיחות עובדי הבניין, ומספר התקנים הקיים כיום נקבע באופן אקראי ללא בחינה מלומדת בהתבסס על המצב בשטח, כמו לדוגמה כזו הלוקחת בחשבון את מספר העובדים בענף או כזו המשווה את עצמה למדינות שבהן שיעור תאונות הבניין הוא נמוך.

תת-איוש קיים גם במערך החקירה של מינהל הבטיחות, שמעולם לא הצליח לאייש את 11 התקנים של חוקרים המופקדים על חקירת כלל תאונות העבודה במשק. מספר התקנים המקסימאלי של חוקרים שהצליח מינהל הבטיחות לאייש עד כה הוא 7 חוקרים (נכון ליום הדיווח של מינהל הבטיחות בישיבת הוועדה הקודמת ביום 15.12.2015), שמתוכם ארבעה חוקרים בלבד שמוסמכים לנהל חקירות ואילו השאר עדין מתלמדים.⁸

יתר על כן, למחלקות הפיקוח והחקירות לא מוקצים האמצעים החיוניים לעבודתן, ובראשם רכב לכל מפקח וחוקר. כפי ששמענו גם בדיון הקודם בפני הוועדה, לרשות כלל המפקחים בכל המחוזות 5 כלי רכב בלבד המשמשים את כל המפקחים של מינהל הבטיחות. מפקח או חוקר, שעיקר תפקידו להסתובב בין אתרי הבנייה, תוך שהוא נדרש לעשות כן בדחיפות במקרים של תאונות וגם במקרים של תלונות על הפרות מסוכנות של נהלי בטיחות, אינו יכול לבצע את תפקידו בהיעדר אמצעי תחבורה זמין שמאפשר הגעה אל אתרי הבנייה.

בשבועות האחרונים נחשפנו ב'קואליציה למאבק בתאונות בניין' להשלכות הקשות של המצב המתואר לעיל, כאשר מזג אוויר סוער פקד את המדינה. בעקבות פניות רבות, ובפרט מצד מנופאים שנדרשו על-ידי מעסיקהם לעבוד באתרי הבנייה למרות תנאי מזג האוויר הקשים (פניות אשר הגיעו לקואליציה למאבק בתאונות בניין מ'פורום למניעת תאונות עבודה ע"ש אנואר חוראני'), פנינו בכתב למינהל הבטיחות ביום 24.1.2016 בדרישה שהמינהל יוציא אזהרה דחופה לכל אתרי הבנייה, לקבלנים ולמנהלי העבודה, להמנע מעבודת מנוף ועבודה בגובה בתנאי מזג אוויר סוערים, וכי יינקטו פעולות אכיפה ופיקוח נרחבות באתרי הבנייה על מנת לתת גיבוי לעובדים ולהמנע מסיכון חייהם. בתגובה נענינו כי כשבוע ימים קודם לכן (18.1.2016) הוציא מינהל הבטיחות הודעה לעיתונות המזהירה מפני מזג אוויר סוער צפוי ואמצעי זהירות שיש לנקוט עקב כך. הא ותו לא.

בראיון שהתקיים ביום 3.1.2016 בתוכנית הרדיו 'סדר יום עם קרן נויבך' ברשת ב', סיפר המנופאי אחמד אבו טיר, אשר נדרש על ידי מעסיקו להפעיל מנוף למרות הרוח הסוערת והמסוכנת שנשבה באתר באותו יום, כי תלונתו לפיקוח באזור ירושלים לא קיבלה כל מענה, ואף חמור מכך – נמסר לו כי היות וקיים מפקח אחד בלבד לאזור ירושלים, לא ניתן לטפל בכל תלונה ולבקר בכל אתר!⁹

הקואליציה למאבק בתאונות בניין

קו לעובד; ארגון העובדים מען; רופאים לזכויות אדם; האגודה לזכויות האזרח בישראל; המכון לאחריות תאגידית;

הקליניקות המשפטיות – אוניברסיטת חיפה

בפייסבוק: www.facebook.com/groups/1055757771123923

בהקשר זה יצויין כי בסיכום ישיבת הוועדה מיום 15.12.2015 קראה הוועדה למשרד הכלכלה: "להסדיר את התקינה למפקחים ואף להגדיל את מספר המשרות הנדרשות לנושא זה, כולל איוש כל 24 המשרות תוך שלושה חודשים של המפקחים. שיפור תנאי העבודה של המפקחים, כל ההערות המזעזעות ששמענו, על גובה השכר, על תנאי העבודה וכו', אנחנו מבקשים שימצאו את הפתרונות הנדרשים."

ליצירת קשר עם הקואליציה למאבק בתאונות בניין

הדס תגרי, מנהלת הקואליציה, hadastag@zahav.net.il
עו"ד גדיר ניקולא, קו לעובד, gadeer@kavlaoved.org.il
אסף אדיב, מנהל ארגון העובדים מען, assafa@maan.org.il

¹ נתונים אלה נאספים בעיקר מהודעות לעיתונות של סוכנויות ההצלה המועברות לקואליציה על ידי עיתונאים. בדרך כלל אין בידינו מידע על פצועים שנפטרו בבתי החולים זמן מה לאחר פציעתם, וייתכנו ובוודאי ישנם מקרים שלא הגיעו לידיעת הקואליציה.

² המידע לגבי מספר הקורבנות לשנת 2015 פורסם בהודעה לעיתונות שהוציא משרד הכלכלה והתעשייה ביום 8.2.2016, בנושא "סיכום שנת 2015 בתחום הבטיחות והבריאות התעסוקתית". עמדת מינהל הבטיחות התעסוקתית על פיה אין הם מפקחים או אוספים נתונים על הנעשה באיו"ש הוצגה במסמך מרכז המחקר של הכנסת מיום 14.12.2015 בנושא תאונות עבודה בענף הבניין.

³ הנתון לגבי ישראל מדו"ח תאונות עבודה בישראל – תמונת מצב 2010-2014 (המוסד לביטוח לאומי ומשרד הכלכלה), תרשים 13 בעמ' 15.

<http://economy.gov.il/Employment/SafetyAndHealth/ResearchAndProjects/Reports/Reports/AccidentReport2010-2014.pdf>

הנתונים לגבי בריטניה, העומדים על 1.62 הרוגים ל-100,000 עובדים בבניין, נלקחים מהאתר הממשלתי רשמי של ה-Health and Safety Executive, עמ' 4, טבלה 2 (construction/workers). <http://www.hse.gov.uk/statistics/pdf/fatalinjuries.pdf>

⁴ נייר עמדה שהוגש על ידי הקואליציה למאבק בתאונות בניין לקראת הדיון הקודם שהתקיים בוועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת ביום 15.12.2015 <https://www.acri.org.il/he/36619>

⁵ תאונה קשה – תאונה בה הפצוע נדרש לאשפוז בבית חולים.

⁶ מתוך תשובת השר המקשר בין הממשלה לכנסת מיום 25.1.2016, בתשובה לשאלתה בעניין שהגיש חה"כ דב חנין מיום 9.12.2015.

⁷ לי ירון, 'שישה פועלי בנין נהרגו בעבודתם מראשית השנה, אבל איש לא נחקר בחשד לרשלנות' 7.2.2016 <http://www.haaretz.co.il/news/education/.premium-1.2843963>

⁸ דבריו של ארוז מיימון, ראש תחום בכיר חקירות ואכיפה במינהל הבטיחות התעסוקתית בדיון מיום 15.12.2015 בוועדת העבודה והרווחה, עמ' 30 לפרוטוקול.